

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN HİNT PASİFİK BÖLGESİNDE ÇİN'İ ÇEVRELEME POLİTİKASI

United States of America's Containment Policy Versus China in The Indo-Pacific Region

Mustafa Cem KOYUNCU**

Öz

Atlantik düzeni, Çin'in yükselişine paralel olarak güç kaybetmektedir. Bu makale, Çin'in artan gücüne ve buna bağlı olarak uluslararası sistem içinde daha fazla hak talebine, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) tarafından verilen cevaba odaklanmaktadır. Japonya tarafından altyapısı hazırlanan ve özellikle Trump döneminde sıklıkla vurgulanan ve kavramsallaştırılan Özgür ve Açık Hint-Pasifik söylemi, coğrafi bir tanım olduğu kadar Çin'i çevreleme stratejisinin unsurlarını da barındırmaktadır. ABD, Japonya, Hindistan ve Avustralya'dan oluşan birlik (QUAD), Hint-Pasifik kavramını jeopolitik bir nosyon olarak görmekte ve bu doğrultuda Çin'i çevrelemek için Amerika önderliğinde işbirliğine gitmektedir. ABD'nin işbirliği yapmak istediği bir diğer oluşum, bölgede yaşanan mücadelenin önemli bir parametresi olarak görülen ASEAN'dir.

Anahtar Kelimeler: Hint-Pasifik, Amerika, QUAD, Çin, ASEAN.

Abstract

In parallel with China's rise, the Atlantic order has lost its power. This article focuses primarily on America's response towards China's growing power and, consequently, more claims within the international system. Free and Open Indo-Pacific narrative which is formulated by Japan and frequently highlighted and conceptualized by Trump administration, covers elements of containment strategies against China as well as geographical description. Union of QUAD, consisting of America, Japan, Australia, and India, see Indo-Pacific concept as a geopolitical term and cooperates under the leadership of America to encircle China in this direction. ASEAN, which is seen as a key component of the struggle in the region, is another formation that America needs to cooperate with.

Keywords: Indo-Pacific, America, QUAD, China, ASEAN.

* **Makale Geliş Tarihi:** 21.04.2021 **Yayına Kabul Tarihi:** 15.05.2021

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Bölümü Bölge Çalışmaları,
e-posta: cemkoyuncu90@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3325-6232.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN HİNT PASİFİK BÖLGESİNDE ÇİN'İ ÇEVRELEME POLİTİKASI

GİRİŞ

20. Yüzyılın ortasından 1990'lı yıllara kadar dünya, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) güç savaşına sahne olmuştur. Mihail Gorbaçov ve George W. Bush arasında Malta'da düzenlenen zirvenin sonucunda Sovyet Rusya dağılma sürecine girmiş ve ABD, dünya sisteminde tek hegemon güç olarak yeni bir çağ başlatmıştır. Amerikalı akademisyen Charles Krauthammer, *Foreign Affairs* dergisinde yazdığı makalede bu çağı "The Unipolar Moment" (*Tek Kutupluluk*) olarak nitelendirmiştir.¹

Milenyum Çağına süper güç olarak giren Amerika'nın aşırı güçlenmesi ve genişlemesi, beraberinde yeni sorunlar yaratmıştır. Ülkenin tek taraflı askeri müdahaleleri -2001 Afganistan, 2003 Irak- dünya kamuoyunda tartışmalar yaratmış, dünyanın gözünde ahlaki bir çıkmaz içinde olduğu izlenimi vermiş ve aşırı genişlemeye bağlı ekonomik sorunlar yaratmıştır. Çatışma bölgelerinde artan Amerikan karışıklığı, küresel dengede Amerika'nın gücünü görece azaltmıştır. Buna bağlı olarak yeni küresel aktörler ortaya çıkmış ve uluslararası sistemde daha fazla etkin olmanın yollarını aramıştır.

Çin bu aktörler içinde şüphesiz en ön plâna çıkan devlet konumundadır. Dünya nüfusunun yaklaşık 5'te 1'ine sahip olan Çin, devlet güdümlü kapitalist sistemiyle, rakipsiz büyüme hızıyla, ucuz iş gücü avantajıyla beraber 2000'li yılların başından itibaren dünya siyasetinin odağının Asya'ya yönelmesine neden olmuştur. Günümüzde dünya jeopolitiğine hükmeden Atlantik sistemi yavaş yavaş Pasifik merkezli bir sisteme doğru evrilmektedir. Başta Çin ve Hindistan olmak üzere bölge ülkelerinin demografik gücü, ucuz işçi pazarı, artan üretim kapasitesi ve buna bağlı olarak artan enerji talebi ve ekonomik dinamizm, bölgenin

¹ Charles Krauthammer, "The Unipolar Moment", *Foreign Affairs*, 70(1), 1990, s. 23.

yapısını değiştirmekle kalmamış aynı zamanda büyük güç merkezlerinin mücadelesinin iz düşümünü bölgeye çekmiştir.

Çin'in Hint-Pasifik'teki yükselişi yeni jeopolitik algılamalara, birliklere, ekonomik girişimlere ve güvenlik algılamalarına yol açmıştır. Yeni düzenin yarattığı algılamalara paralel olarak Amerika, yükselen Çin karşısında Pasifik merkezli geniş kapsamlı bir stratejiye ihtiyaç duymaktadır. Bu bağlamda Washington, Çin'i çevrelemek ve yeni düzene entegre olmak için uluslararası ilişkilerde Asya-Pasifik olarak adlandırılan bölgenin coğrafi uzantısını genişleterek "Hint-Pasifik" kavramını kullanmaya başlamış olup bu kavramla bölgeyi "güvenikleştirme" politikasına yönelmiştir.

Bu makalenin birinci bölümünde Amerika'nın Hint-Pasifik kavramına bakış açısı belirtilmiş olup, Hint-Pasifik kelimesinin coğrafi bir tanımdan stratejik bir kavrama dönüşme adımlarından bahsedilmiştir. İkinci bölümde Amerika'nın Pasifikteki coğrafi ve askeri varlığına ve bunun stratejik önemine değinilmiştir. Son bölümde ise Amerika'nın Hint-Pasifik politikasının ana çerçevesi sunulmuş olup özellikle Hindistan, Japonya, Amerika ve Avustralya'nın oluşturduğu Dörtlü Güvenlik Diyalogu (*The Quadrilateral Security Dialogue, QUAD*) ve Güneydoğu Asya'da bulunan ülkelerinin dahil olduğu Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (*Association of Southeast Asian Nations, ASEAN*) ile güvenlik ve diplomatik alanlarda yapılan işbirliklerine odaklanılmıştır.

ABD'NİN HİNT-PASİFİK KAVRAMINA YAKLAŞIMI

2. Dünya Savaşı'nın ardından yükselen bir güç olarak Amerika, Pasifik Okyanusu'nun hem önemini göstermek hem de mevcut gücünü vurgulama adına bölgeyi "Pasifik Gölü" olarak görmüştür.² 1980'li yıllara gelindiğinde

2 Eleanor Lattimore, "Pacific Ocean or American Lake?", *Far Eastern Survey*, (14)22, 1945, s. 313; "Memorandum by Robert Cutler, Special Assistant to the President for National Security Affairs, to the Secretary of State", *U.S. Department of State*, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1952-54v12p1/d210>, (Erişim Tarihi: 13.10.2020).

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN HİNT PASİFİK BÖLGESİNDE ÇİN'İ ÇEVRELEME POLİTİKASI

ise; Amerika Birleşik Devletleri içinde yer alan Batı Eyaletleri, Japonya ve "Asya Kaplanları" olarak bilinen Güney Kore, Tayvan, Hong Kong ve Singapur hattında ekonomik dinamizm artmış ve bölge daha geniş bir perspektifle Asya-Pasifik olarak adlandırılmıştır.³

Günümüzde ise uluslararası güç dengesinde ağırlığı hissedilen ve Amerika'ya meydan okuma potansiyeline sahip Çin, Asya-Pasifik bölgesinde önemli bir güç projeksiyonu yaratmayı başarmıştır. 1980'lerin başında Deng Xiaoping tarafından başlatılan ve Atlantik sistemiyle uyumlu düşük profilli siyaset stratejisinin yerine, 2012 yılından sonra Xi Jinping'in dış politikada proaktif rol oynayarak bölgesel ve küresel siyaseti yeniden yorumlama politikası, Amerika'nın Çin'e bakışını değiştirerek iki ülke arasındaki gerilimi arttırmıştır. Artan ekonomik gücüne bağlı olarak Çin, bölgede kurmuş olduğu askeri üsler, limanlar ve yapay adalar yoluyla askeri kapasitesini artırma stratejisinin yanı sıra 2013 yılında açıklanan Kuşak Yol Girişimi ve 21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu Projesi'yle de ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel gücünü arttırmayı da amaçlamaktadır.⁴ Bu sebeple, 2017 yılında Amerika'nın yayınlamış olduğu Ulusal Güvenlik Strateji Belgesinde Çin, Amerika'nın küresel gücüne, çıkarlarına, güvenliğine ve zenginliğine meydan okuyan revizyonist bir devlet olarak tanımlanmıştır.⁵

Özellikle Asya-Pasifik bölgesiyle ilgili politikalar geliştirme eğilimi sergileyen Barack Obama'nın iktidara gelmesinin ardından Amerika'nın güncel dış politikası, Asya'ya yönelişin ilk adımlarını atarak, bölgedeki varlığını diplomasi ve ekonomi yoluyla artırma girişimlerine sahne olmuştur.⁶ Dönemin Dışişleri Bakanı Hillary Clinton *Foreign Policy*

3 Bruce Cummings, "Rimspeak; or, the Discourse of the 'Pacific Rim'", Arif Dirlik, der., *What Is In a Rim?: Critical Perspectives on the Pacific Region Idea*, Rowman&Littlefield, USA 1998, s. 53–72.

4 Kadir Ertaç Çelik-Mehmet Seyfettin Erol, "Kuşak-Yol Girişimi Bağlamında ABD'nin İran Politikasının Analizi", *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 2019, s. 4.

5 "National Security Strategy of the United States of America", *The White House*, Washington DC 2017, <https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.03.2021), s. 25.

6 Kenneth G. Lieberthal, "The American Pivot to Asia", *Brookings*, <https://www.brookings.edu/articles/the-american-pivot-to-asia/>, (Erişim Tarihi: 21.12.2020).

dergisinde yazmış olduğu *America's Pacific Century*⁷ isimli makalesinde Asya'ya yönelişin ana perspektifini açıklarken, 10 Kasım 2011 tarihinde yaptığı bir konuşmada Amerika'nın Asya politikasını 6 başlık altında toplamıştır:⁸

"Müttefiklerimizle ikili ilişkilerimizi güvenlik merkezli güçlendirmek, bölgede yükselen güçlerle ilişkilerimizi derinleştirmek, çok taraflı bölgesel kuruluşlarla ilişki kurmak, ticaret ve yatırımı genişletmek, geniş tabanlı bir askeri varlık oluşturmak ve demokrasi ve insan haklarını geliştirmek."

Bu dönemden itibaren Amerikalı politikacıların, askeri yetkililerin, düşünce kuruluşlarının, devlet yetkililerinin beyanatlarında Asya-Pasifik söyleminin azalması ve aynı ölçüde Hint-Pasifik söyleminin artması, Çin'in bölgedeki gücünü arttırarak bölgesel ve küresel düzenin kurallarını kendi lehine çevirme politikalarıyla paralellik göstermektedir.

20 Ocak 2017 tarihinde Donald Trump'ın ABD Başkanı seçilmesinin ardından Çin-Amerika ilişkileri yeni bir döneme girmiştir. Obama yönetiminin diplomatik ve ekonomik temelli başlattığı Asya'ya yönelme stratejisi, bölgedeki geleneksel müttefiklerle işbirliği yoluyla Çin'i çevreleme stratejisine dönüşmüştür. Bu strateji çerçevesinde Trump yönetiminde yapılan açıklamalarda Çin, Amerika tarafından birinci derecede ulusal tehdit olarak görülmüştür.⁹ Bu noktada Trump yönetimi 2010 yılından beri kullanımı artan Hint-Pasifik kavramını güvenlikleştirme tutumu içine girmiştir. Amerika, Hint-Pasifik kavramını, coğrafi bir terim olarak görmekten çok bölgede yükselen güç olan Çin'in politikalarını

7 Hillary Clinton, "America's Pacific Century", *Foreign Policy*, [https:// foreignpolicy.com/2011/10/11/americas-pacific-century/](https://foreignpolicy.com/2011/10/11/americas-pacific-century/), (Erişim Tarihi: 03.08.2020).

8 "America's Pacific Century", *U.S. Department of State*, <https://2009-2017.state.gov/secretary/20092013clinton/rm/2011/11/176999.htm>, (Erişim Tarihi: 13.10.2020).

9 "Trump on China Putting America First: A Collection of Speeches Laying Out the Most Significant United States Foreign Policy Shift in a Generation", *White House*, Washington 2020, s. 5-109; Kadir Ertaç Çelik-Doğacan Başaran, "Empire Tendencies of USA Within the Context of Asia-Pacific Policy and China: An Analysis of Trump Doctrine", *Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 2019, s. 41.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN HİNT PASİFİK BÖLGESİNDE ÇİN'İ ÇEVRELEME POLİTİKASI

dizginleme adına yeni algılamalara ve güvenlik standartlarına yol açacak ve son kertede bölgede yaratılmak istenen Çin-merkezli düzeni yıkacak bir kavram olarak görmektedir. Bu bağlamda Trump yönetimi Hint-Pasifik politikasının kavramsallaşması adına bir dizi adım atmıştır. 2017 yılında açıklanan Ulusal Güvenlik Strateji Belgesinin Bölge Stratejileri bölümünde bir başlık olarak Hint-Pasifik bölgesi ele alınmıştır.¹⁰ 2018 yılında açıklanan Ulusal Savunma Stratejisi Belgesinde ise Hint-Pasifik bölgesi 3 önemli tehdit bölgesinden birisi olarak değerlendirilmiştir.¹¹ 2019 Haziran ayında ise Amerika'nın Hint-Pasifik politikalarını açıklayan ve Savunma Bakanlığı tarafından hazırlanan "Hint-Pasifik Strateji Belgesi"¹² isimli ilk resmi rapor yayınlanmış olup, akabinde 2019 yılının Kasım ayında ise "Özgür ve Açık Hint-Pasifik"¹³ isimli rapor Dışişleri Bakanlığı tarafından yayınlanmıştır. Bir diğer önemli adım ise Amerika Birleşik Devletleri Pasifik Komutanlığı'nın (PACOM) ismini Amerika Birleşik Devletleri Hint-Pasifik Komutanlığı (INDOPACOM) olarak değiştirmek olmuştur. Mayıs 2018 yılında yapılan bu değişiklik, Ulusal Savunma Stratejisinin hedefleri doğrultusunda Hint ve Pasifik Okyanuslarının birbirine olan bağlantısını vurgulamaktadır. Ayrıca bu adım, Amerika'nın donanma varlığını bölgede arttıracak bir hamle olarak görülmektedir.

ABD'NİN HİNT-PASİFİK'TEKİ VARLIĞI

Günümüzde Avrupa'yı merkez alan haritalara bakıldığında jeopolitik düzlemde Amerika, Atlantik merkezli bir devlet olarak görülürken, Asya'nın yükselişiyle birlikte bu algı değişmektedir. 2. Dünya Savaşı sonrasında Transatlantik politikalarına yoğunlaşan Amerika'nın ağırlığı doğal olarak

10 "National Security Strategy...", a.g.e., s. 45.

11 "Summary of the 2018 National Defense Strategy", *The U.S. Department of Defense*, Washington DC 2017, s. 6.

12 "Indo-Pacific Strategy Report: Preparedness, Partnerships, and Promoting a Networked Region", *The Department of Defence*, Washington DC 2019.

13 "A Free And Open Indo-Pacific: Advancing a Shared Vision", *U.S. Department of State*, Washington DC 2019.

Avrasya'ya kaymış¹⁴ ve Pasifik bölgesi göz ardı edilmiştir. Ama Amerika'nın Hint-Pasifik Strateji Belgesinde de belirtildiği üzere Amerika beş Pasifik Devletine (*Hawaii-Kaliforniya-Washington-Oregon-Alaska*) sahip olduğu gibi uluslararası gün çizgisinin karşı tarafında bulunan Guam, Amerikan Samoası, Wake Adası ve Kuzey Mariana Adalarına sahip olan, hem geçmişte hem de günümüzde var olan Pasifik ülkesidir.¹⁵ Amerika, Pasifik bölgesinde gerek Çin'e daha yakın olan adalar aracılığıyla gerekse ana kıtasının batı yakasında bulunan eyaletler yoluyla coğrafi mevcudiyetini korumakta, kendi sınırları içerisinde bulunan bu topraklar üzerine askeri üsler ve limanlar kurarak askeri gücünü muhafaza etmektedir.

Kalifornia eyaletine bağlı San Diego şehri, ABD Hint-Pasifik Filosunun yerleşik ana limanıdır. Kalıcı uçak gemi üssü dahil 50'den fazla gemiden ve 20.000'den fazla personelden oluşmaktadır.¹⁶ Birçok devlet yetkilisinin Hint-Pasifik'e açılan kapı olarak gördüğü Hawaii,¹⁷ 80 bin Amerikan askerinin adada konuşlanmasıyla ABD'nin Batı Pasifik'teki konumunu destekleme adına önemli bir lokasyonda bulunmaktadır. Adada bulunan hava ve deniz üsleri, Amerika'ya hem lojistik destek hem de operasyonel güç sağlarken aynı zamanda dünyada gerçekleşen iletişimin ve verilerin aktarımını sağlayan deniz altı kabloları için de önemli bir bölgedir.¹⁸ Güvenlik alanında Amerika'nın Batı kıyılarından Hindistan'a kadar uzan coğrafi alanın sorumluluğunu alan INDOPACOM'un merkezi de Hawaii'de bulunmaktadır. Amerika'nın coğrafi varlığını sağlayan bir diğer önemli bölge Guam'dır. Obama'nın Asya'ya yönelik politikasıyla beraber önemi

14 Avrasya bölgesinde yaşanan güç mücadelesi hakkında detaylı bilgi için bkz. Mehmet Seyfettin Erol, "Küresel Güç Mücadelesinde Avrasya Jeopolitiği ve Türk Avrasyası", Mehmet Seyfettin Erol, der., *Küresel Güç Mücadelesinde Avrasya'nın Değişen Jeopolitiği: Yeni Büyük Oyun*, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009, s. 7-55.

15 "Indo-Pacific Strategy ...", a.g.e., s. 1-2.

16 David Scott, "US Strategic Re-Positioning to the 'Indo-Pacific': A Paradigm Shift", Ash Rossiter-Brendon J. Cannon, der., *Conflict and Cooperation in the Indo-Pacific: New Geopolitical Realities*, Routledge, USA 2020, s. 56.

17 "Hawaii Military Affairs Council (MAC) Annual Partnership Conference", *USINDOPACOM*, <https://www.pacom.mil/Media/Speeches-Testimony/Article/1418846/hawaii-military-affairs-council-mac-annual-partnership-conference/>, (Erişim Tarihi: 04.02.2021).

18 The Heritage Foundation, *2021 Index of U.S. Military Strength*, Washington 2021, s. 197

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN HİNT PASİFİK BÖLGESİNDE ÇİN'İ ÇEVRELEME POLİTİKASI

giderek artan Guam, Amerika için mızrağın ucu konumundadır. Hem bölgeye yakınlığı hem de Amerika'nın askeri tesislerine ev sahipliği yapması Guam'ı, Amerika'nın Hint-Pasifik stratejisi içerisinde önemli bir jeostratejik konuma yükseltmektedir. Amerika açısından Guam'ın varlığı aynı zamanda bölgede bulunan birçok ülkenin dahil olduğu Batı Pasifik Deniz Sempozyumu'na katılmasına da olanak sağlamıştır.¹⁹ Guam'da bulunan Andersen Hava Üssü 2005 yılından beri B-2²⁰ bombardıman uçaklarına ev sahipliği yapmaktadır.²¹ Guam'da bulunan deniz üssünde ise Nükleer enerjile çalışan 4 adet saldırı deniz altısı ve deniz altılarının ikmalini sağlayacak iki adet tesisi vardır.²² Guam'ın bir diğer stratejik önemi yakıt ve cephanelik tedariki sağlamasıdır.

Amerika, Hint-Pasifik stratejisi dahilinde Pasifik Okyanusundaki mevcudiyetini arttırırken, Çin'in artan gücüne karşı bölgede bulunan müttefikleriyle de askeri ve ekonomik işbirliğine gitmektedir. 2019 yılında ABD Genelkurmay Başkanı Mark Milley Japonya seyahati sırasında yaptığı açıklamalarda bölgede bulunan Japonya, Güney Kore, Avustralya ve diğer dost ve müttefiklerin bir arada kalmasının önemini vurgularken, Çin'i stratejik rakip olarak tanımlamıştır.²³ Bu ilgi Trump dönemiyle sınırlı kalmayıp aynı zamanda Amerika'nın yeni Başkanı Joe Biden tarafından da devam edilmiştir. Lakin Biden, Trump döneminde vurgulanan "America First" (Önce Amerika) söylemi yerine daha çok ortaklık ve işbirliği amaçlamaktadır. Bu bağlamda, Joe Biden Hükümeti'nin Savunma Bakanı olan Lloyd Austin tarafından Hindistan'a gerçekleştirilen ziyarette, özellikle

19 Scott, a.g.e., s. 56.

20 B-2, sofistike ve yoğun hava savunma kalkanlarına nüfuz edebilen, düşük gözlemlenebilir, stratejik, uzun menzilli, ağır bir bombardıman uçağıdır.

21 "B-2 Spirit Stealth Bomber", *Airforce Technology*, <https://www.airforce-technology.com/projects/b2/>, (Erişim Tarihi: 01.02.2021).

22 Ian Burrows, "Guam: America's Military Base in the Western Pacific", *ABC News*, <https://www.abc.net.au/news/2017-08-09/where-is-guam-and-how-many-us-troops-are-there/8788566/>, (Erişim Tarihi: 04.12.2020).

23 "Milley Describes Indo-Pacific Region as U.S. Military's 'Main Effort'", *The Department of Defence*, <https://www.defense.gov/Explore/Features/story/Article/2015053/milley-describes-indo-pacific-region-as-us-militarys-main-effort/source/GovDelivery/>, (Erişim Tarihi: 03.01.2021).

savunma ilişkilerinin artırılması konuları ele alınmıştır.²⁴ Akabinde Dışişleri Bakanı Anthony Blinken ve Lloyd Austin tarafından Japonya'ya yapılan ortak ziyaretin ana gündemi Çin'in agresif politikaları ve alınabilecek önlemler olmuştur.²⁵ Yapılan bu ziyaretler sayesinde Amerika ve müttefikleri, özgürlüğe ve demokrasiye dayanan uluslararası düzenin çıkarlarını korumada ve onu güçlendirmede önemli roller üstleneceklerini düşünmektedirler.²⁶

ABD'NİN HİNT-PASİFİK POLİTİKALARI

Dünyanın en kalabalık ülkelerine ev sahipliği yapan, dünyanın en güçlü ordusuna sahip 10 ülkeden 7'sinin bulunduğu, nükleer silah sahibi 6 ülkenin yer aldığı, en yoğun 10 limanın 9'unu bünyesinde barındıran, toplam deniz ticaretinin %60'ının yöneten, dünyanın en güçlü ekonomilerine sahip (Amerika-Japonya-Çin) ve ekonomisi en hızla büyüyen 6 ülkenin varlığıyla Hint-Pasifik bölgesi, hem bölgesel hem de küresel güçlerin yeni oyun sahasını oluşturmaktadır.²⁷ Robert Kaplan *Monsoon* adlı kitabında bölgenin önemini vurgulamak için; Hint Okyanusunun önümüzdeki yıllarda güç mücadelesinin ana merkezi olacağını vurgulamıştır. Ayrıca Kaplan, demokrasi, din özgürlüğü ve enerji bağımsızlığının ya kaybedilecek ya da kazanılacağını belirtmiş ve Amerikan dış politikasının yoğunlaşması gereken yerin Hint-Pasifik olması gerektiği tespitinde bulunmuştur.²⁸

Çin'in artan gücüne bağlı olarak Doğu ve Güney Çin Denizi üzerinde teritoryal hak iddiaları, Hint Okyanusu'nda bulunan ticari limanlarını askeri

24 Michael Kugelman, "What to Expect From Lloyd Austin's Trip to India", *Foreign Policy*, <https://foreignpolicy.com/2021/03/18/india-lloyd-austin-visit-defense-security-biden-indo-pacific/>, (Erişim Tarihi: 11.05.2021).

25 Jason Strother, "Top US Officials in Asia on First Overseas Visit", *VOA News*, <https://www.voanews.com/east-asia-pacific/top-us-officials-asia-first-overseas-visit-0>, (Erişim Tarihi: 11.05.2021).

26 Scott W. Harold, *Regional Responses to U.S.-China Competition in the Indo-Pacific: Japan*, RAND Corporation, California 2020, s. 3.

27 "Indo-Pacific Strategy ...", a.g.e., s. 1-2.

28 Robert D. Kaplan, *Monsoon: The Indian Ocean and the future of American Power*, Random House, New York 2010, s. 10-15.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN HİNT PASİFİK BÖLGESİNDE ÇİN'İ ÇEVRELEME POLİTİKASI

amaçla da kullanma arzusu²⁹ ve bu niyetlerini destekleyecek ekonomik, askeri ve kültürel girişimleri, özellikle Amerika'nın geleneksel müttefikleri olan Japonya, Avustralya ve Hindistan gibi ülkeleri tedirgin ederken hem Amerika'yı hem de Çin'in büyüyen gücünden endişe duyan bölge ülkelerini yeni politika arayışlarına itmiştir. Bölgede Çin'in agresif politikalarına karşı geliştirilen stratejileri kuramsal bir yapı çerçevesinde sunan politikacıların başında Japonya Başbakanı Shinzo Abe gelmektedir. 2007 yılında Hindistan Parlamentosunda yaptığı konuşmada Abe, Hint ve Pasifik Okyanuslarının tek bir alan olarak görülmesi gerektiğini belirtirken,³⁰ 2012 yılında yazdığı bir makalede pasifik bölgesinde bulunan bütün ihtilafli alanlardaki seyrüsefer özgürlüğünü ve ticaret akışını korumak için Japonya, Amerika Birleşik Devletleri, Hindistan ve Avustralya'dan oluşan demokratik bir koalisyonun kurulmasını önermiştir.³¹ Bu önerisinden 4 sene sonra 2016 yılında Nairobi şehrinde yaptığı konuşmada Hint ve Pasifik Okyanusunu tek bir alan olduğunu tekrar vurgulamış ve Japonya'nın; özgürlüğü, hukukun üstünlüğünü ve piyasa ekonomisinin güç ve zorlamadan arındırma sorumluluğu taşıdığını belirtmiştir.³² Abe'nin bu politikası Açık ve Özgür Hint-Pasifik (*Free and Open Indo-Pacific, FOIP*) olarak benimsenmiştir. Japonya Dışişleri Bakanlığı ise FOIP stratejisini 3 ana başlık altında toplamıştır: birincisi; ticaretin ve seyrüsefer özgürlüğünün kurallara uygun bir şekilde devam etmesi, ikincisi; altyapı yatırımları ve

29 Çin'in, Hint Okyanus'undan Süveyş Kanalı'na kadar uzanan hattın güvenliğini sağlamak için uyguladığı strateji "String of Pearls" (İnci Taneleri ya da İnci Dizeleri) olarak bilinmektedir. Çin tarafından bu strateji hakkında resmi bir söylem bulunmasa da, birçok akademik çalışma bu isimle adlandırılmaktadır. Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Jonathan Dixon, "From 'Pearls' to 'Arrows': Rethinking the 'String of Pearls' Theory of China's Naval Ambitions", *Comparative Strategy*, 33(4), 2014; Surinder Mohan-Josukutty C. Abraham, "Shaping the Regional and Maritime Battlefield? The Sino-Indian Strategic Competition in South Asia and Adjoining Waters", *Maritime Affairs: Journal of the National Maritime Foundation of India*, 16(1), 2020.

30 "Confluence of the Two Seas", *Ministry of Foreign Affairs of Japan*, <https://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/pmv0708/speech-2.html>, (Erişim Tarihi: 13.11.2020).

31 Shinzo Abe, "Asia's Democratic Security Diamond", *Project Syndicate*, <https://www.project-syndicate.org/onpoint/a-strategic-alliance-for-japan-and-india-by-shinzo-abe?barrier=accesspaylog>, (Erişim Tarihi: 27.01.2021).

32 "Address by Prime Minister Shinzo Abe at the Opening Session of the Sixth Tokyo International Conference on African Development", *Ministry of Foreign Affairs of Japan*, https://www.mofa.go.jp/afr/af2/page4e_000496.html, (Erişim Tarihi: 20.12.2020).

gelişen fiziki bağlantılar yoluyla ekonomik refahın güvenliği ve sonuncusu; Amerika, Hindistan, Avustralya ve diğer partnerlerle güvenlik alanında yapılan işbirliği sayesinde barışın ve güvenliğin tesisi.³³ Güvenlik ilişkilerini geliştirmeyi, diplomasi kanallarını kullanmayı ve ekonomik birlikteliği arttırmayı amaçlayan Abe'nin bu yaklaşımı Amerika'nın Açık ve Özgür Hint-Pasifik politikasının nüvesini teşkil ederken, FOIP, Hint-Pasifik kavramıyla iç içe geçmiştir.³⁴ FOIP stratejisinin değer temelli yaklaşımı Çin'i bölgede yalnızlaştırma ve dışlanmış ülke konumuna getirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda Amerika, QUAD ülkeleriyle güvenlik alanında ikili veya çok taraflı girişimlerde bulunurken aynı zamanda Güneydoğu Asya ülkelerini bünyesinde barındıran ASEAN örgütüyle de diplomatik, askeri ve ekonomik ilişkilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır.

QUAD ÜLKELERİYLE YAPILAN GÜVENLİK GİRİŞİMLERİ

Amerika bölgede bulunan müttefikleriyle kapsamlı bir güvenlik ağı kurmak istemektedir. Bu oluşumların başında ise QUAD olarak bilinen Dörtlü Güvenlik Diyaloğu gelmektedir. 2007 yılında Japonya Başbakanı Abe tarafından oluşturulan bu girişim; Hindistan, Avustralya, Japonya ve Amerika'dan oluşmaktaydı. İlk toplantısı 25 Mayıs'ta ASEAN Bölgesel Forumunda gerçekleşirken,³⁵ Çin'in eleştirileri ve Hindistan ve Avustralya'nın tereddütleri nedeniyle bu girişim durdurulmuştur.³⁶ QUAD'ın geri dönüşü 10 yıl sonra Amerika'nın Hint-Pasifik stratejisi doğrultusunda yeniden gerçekleşmiştir. Ekim 2017 yılında Amerika Dışişleri Bakanı

33 Felix Heiduk-Gudrun Wacker, *From Asia-Pacific to Indo-Pacific*, Stiftung Wissenschaft und Politik, Berlin 2020, s. 18.

34 Ash Rossiter, "The 'Free And Open Indo-Pacific' Strategy And Japan's Emerging Security Posture", *Rising Powers Quarterly*, (3)2, Kış 2007, s. 114.

35 Brahma Chellaney, "'Quad Initiative': An Inharmonious Concert of Democracies", *Japan Times*, <https://www.japantimes.co.jp/opinion/2007/07/19/commentary/quad-initiative-an-inharmonious-concert-of-democracies/>, (Erişim Tarihi: 04.01.2021).

36 Scott, a.g.e., s. 70.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN HİNT PASİFİK BÖLGESİNDE ÇİN'İ ÇEVRELEME POLİTİKASI

Rex Tillerson ve Japonya Dışişleri Bakanı Taro Kono tarafından QUAD'ın yeniden başlatılmasının kararlaştırılmasıyla yeni bir dönem başlamıştır.³⁷ Çin'in bölgedeki teritoryal hak iddialarına yönelik girişimlerini engelleme adına yeniden oluşturulan ve Asya'nın NATO'su yorumlarını da beraberinde getiren QUAD, Çin'in eleştirilerine maruz kalmıştır.³⁸ QUAD'ın yeniden dizayn edilmesi ve Hint-Pasifik politikaları içinde aktif bir rol alma sürecinin bir benzeri Malabar Tatbikatlarında da yaşanmıştır. İlk olarak 1992 yılında Hindistan ve Amerika Birleşik Devletleri arasında yapılan deniz tatbikatları 2015 yılında Japonya'nın katılımıyla genişlemiş ve 2020 yılında Avustralya'nın katılımıyla yeni bir boyut kazanmıştır. 2020 yılında Bengal Körfezinde yapılan tatbikat, QUAD üyesi ülkelerin üst düzey diplomatlarının toplantı için Tokyo'da bir araya gelmesinden sonra gerçekleşmiştir.

Her ne kadar QUAD ve Malabar Tatbikatının resmi olarak bir bağlantısı olmasa da her iki oluşuma üye olan devletlerin ortak olması hem Malabar Tatbikatının hem de QUAD oluşumunun hedeflerinin ortak olduğu izlenimi vermektedir. Zira Bengal Körfezindeki tatbikata katılan USS John S. McCain muhribinin komutanı Ryan T. Easterday tarafından yapılan açıklama, FOIP Stratejisinin ana hatlarıyla paralellik göstermektedir.³⁹ *"Şu anda Özgür ve Açık bir Hint-Pasifik'e meydan okuyan herkesi caydırmak için bölgesel güvenlik ve istikrara yönelik işbirliği temelli yaklaşım, hiç olmadığı kadar önemlidir."* Şüphesiz Easterday tarafından yapılan bu açıklamanın adresi FOIP Stratejisinin tehdit olarak gördüğü Çin'dir.

Çoklu İşbirliklerinin yanında, Amerika'nın bölge ülkeleriyle yaptığı ikili tatbikatlar ve güvenlik anlaşmaları da Hint-Pasifik politikalarının önemli bir ayağını oluşturmaktadır. Karşılıklı yapılan anlaşmalar Amerika'nın

37 Saki Hayashi-Yosuke Onchi, "Japan to Propose Dialogue with US, India and Australia", *Nikkei Asia*, <https://asia.nikkei.com/Politics/Japan-to-propose-dialogue-with-US-India-and-Australia2/>, (Erişim Tarihi: 04.01.2021).

38 Long Xingchun, "US-Japan-India-Australia Alliance Stillborn", *Global Times*, <https://www.globaltimes.cn/content/1142495.shtml>, (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

39 "India Hosts Japan, Australia, U.S. in Naval Exercise MALABAR 2020", *America's Navy*, <https://www.navy.mil/Press-Office/News-Stories/Article/2402780/india-hosts-japan-australia-us-in-naval-exercise-malabar-2020/>, (Erişim Tarihi: 05.01.2021).

bölgedeki varlığını daha da meşrulaştırırken, bölge ülkelerinin Çin'e karşı savunma kabiliyetlerini geliştirme açısından katkı sunmaktadır.

Hindistan, Amerika için vazgeçilmez bir müttefik konumundadır. Bu sebeple Amerika-Hindistan ilişkileri her alanda arttığı gibi güvenlik alanında da artmıştır. 2005 yılında oluşturulan ve 2015 yılında daha da güçlendirilen Yeni Savunma İş birliği Çerçevesi (NFDC), Hint ve Pasifik Okyanusunda gerçekleşen hava ve deniz tatbikatlarının önemini artmasını sağlamıştır.⁴⁰ 2016 yılında imzalanan Lojistik Değişim Uzlaşma Antlaşması (LEMOA), her iki ülkenin Pasifik ve Hint Okyanuslarında bulunan üslere erişiminde yasal dayanak sağlamaktadır.⁴¹ ABD'nin müttefikleri ve yakın ortaklarıyla son teknoloji satışını kolaylaştırmak ve ordular arası iletişim kabiliyetlerini arttırmak için imzaladığı İletişim Uyumluluğu ve Güvenlik Anlaşması (COMCASA) 2018 yılında imzalanmıştır. 2018 Ekim ayında, Hindistan ve ABD donanmaları arasında Goa şehri açıklarında yapılan denizaltı tatbikatı, Hint Okyanusu'ndaki Çin denizaltısı mevcudiyetine karşı koymak için çok önemli bir adım olarak görülmüştür.⁴² Hindistan'la yapılan anlaşmalar ve tatbikatlar ikili ilişkileri geliştirdiği gibi FOIP Stratejisi dâhilinde Çin'i çevreleme politikasına da hizmet etmektedir. Dışişleri Bakan Yardımcısı John Sullivan'ın Ağustos 2019'da Hindistan'ı ziyaretinde yaptığı ABD-Hindistan ortaklığı, Çin'in Asya'yı, amaçlarına göre yeniden şekillendirmede başarılı olup olamayacağını belirlemede çok önemli bir faktördür açıklaması, Hindistan'a verilen önemi göstermektedir.⁴³

Dünyanın jeopolitik ağırlık merkezi Asya ve Hint-Pasifik bölgesine kayarken Avustralya'nın stratejik konumu giderek önemli bir hale gelmiştir.

40 "Framework for the U.S.-India Defense Relationship", *U.S. Department of Defence*, <https://archive.defense.gov/pubs/2015-Defense-Framework.pdf>, (Erişim Tarihi: 03.01.2021).

41 Ankit Panda, "India, US Sign Logistics Exchange Agreement: What You Need to Know", *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2016/08/india-us-sign-logistics-exchange-agreement-what-you-need-to-know/>, (Erişim Tarihi: 04.01.2021).

42 David Scott, "India Converges with the US on the Indo-Pacific, to Delicately "Constrain" China", *Lee Kuan Yew School of Public Policy*, <https://lkyspp.nus.edu.sg/research/publications/details/china-india-brief-131/>, (Erişim Tarihi: 04.01.2021).

43 "U.S. and India's Complementary Visions for Indo-Pacific", *U.S. Department of State*, <https://share.america.gov/u-s-and-indias-complementary-visions-for-indo-pacific/>, (Erişim Tarihi: 04.01.2021).

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN HİNT PASİFİK BÖLGESİNDE ÇİN'İ ÇEVRELEME POLİTİKASI

Amerika'nın Hint-Pasifik politikalarını destekleyen ve onun önemli bir parçası olan Avustralya aynı zamanda Hint-Pasifik kavramına resmî belgede atıf yapan ilk ülkedir. 2013 yılında yayınlanan savunma raporunda Hint-Pasifik kavramı 58 kere geçmektedir.⁴⁴ Çin'in artan gücü, bölgedeki yayılmacı politikası ve Avustralya'yla yaşanan gerilimler, Kanberra'yı tedirgin etmektedir. Bu doğrultuda, halihazırda geleneksel müttefik olan Amerika ve Avustralya'nın güvenlik ilişkileri giderek artmaktadır. 2011 yılında duyurulan Amerika Kuvvet Muhafaza Girişimi (USFPI) Hint-Pasifik bölgesinde havada ve denizlerde yapılacak ikili tatbikatlara olanak sağlarken iki ordu arasındaki ilişkileri geliştirmeyi hedeflemektedir.⁴⁵ 2011 yılında başlatılan bu girişim, 2014 yılında imzalanıp yürürlüğe girmiştir. Bu anlaşmayla birlikte Amerika'nın askeri mevcudiyeti yasal bir zemine otururken, Güney Çin Denizi ve Batı Pasifik bölgelerine de yakınlaşmıştır. 2005 yılından beri Avustralya ve Amerika arasında gerçekleşen Talisman Saber tatbikatı bir başka askeri işbirliği alanıdır. 2 senede bir gerçekleşen tatbikat en son 2019 yılında yapılmıştır. Yaklaşık 34.000 askerin katıldığı son tatbikat, orta yoğunlukta ve üst düzey savaşların planlanması ve yürütülmesi üzerine odaklanmıştır.⁴⁶ Çin'in denizlerdeki yetkisiz hak iddiaları karşısında Amerika'nın ve bölge ülkelerinin savunduğu seyrüsefer özgürlüğü (FONOP) dahilinde 2019 yılında Amerika ve Avustralya donanması, Güney Çin Denizinde ihtilafli bir alan olan Scarborough Kayalıkları yakınlarında önemli bir tatbikat gerçekleştirmiştir. ABD Hint-Pasifik Komutanlığı'nda bulunan Arleigh Burke sınıfı güdümlü füze avcısı USS Preble (DDG 88) ve Avustralya Kraliyet Donanmasında bulunan Adelaide sınıfı güdümlü füze fırkateyni HMAS Melbourne (FFG 05) tarafından gerçekleştirilen bu

44 "Defence White Paper 2013", *The Department of Defense*, Kanberra 2013, https://www.defence.gov.au/whitepaper/2013/docs/WP_2013_web.pdf, (Erişim Tarihi: 04.02.2021).

45 "United States Force Posture Initiatives", *The Department of Defense*, <https://defence.gov.au/Initiatives/USFPI/Home/Background.asp>, (Erişim Tarihi: 12.02.2021).

46 "Exercise Talisman Sabre Formally Launched On Uss Ronald Reagan", *Australian Aviation*, <https://australianaviation.com.au/2019/07/exercise-talisman-sabre-formally-launched-on-uss-ronald-reagan/>, (Erişim Tarihi: 04.02.2021).

tatbikat, Çin'in büyük tepkisine yol açmıştır.⁴⁷ 2017 yılında ABD Dışişleri ve Savunma Bakanlıklarının Avustralyalı meslektaşlarıyla gerçekleştirdiği geleneksel Avustralya-Amerika Bakanlar İstişare Toplantısında (AUSMIN) Hint-Pasifik bölgesinin güvenliği, istikrarı ve refahına vurgu yaparken, yasalara uygun seyrüsefer ve uçuş özgürlüğünü korumanın ve kurallara dayalı düzene bağlı kalmanın önemi vurgulanmıştır.⁴⁸ 1985 yılından beri gerçekleştirilen bu istişare toplantılarında, Hint-Pasifik ve seyrüsefer vurgusu 2017 yılından beri giderek vurgulanmakta ve bu durum AUSMIN'in FOIP stratejisi içerisindeki önemini arttırmaktadır.

Amerika'nın FOIP stratejisi kapsamında işbirliğini derinleştirdiği bir diğer ülke Japonya'dır. Amerika-Japonya ilişkisi, Batı Pasifikte gerçekleşen güvenlik algılamalarının, antlaşmaların ve girişimlerin merkezinde konumlanmaktadır. 1960 yılında imzalanan ABD-Japonya Karşılıklı İşbirliği ve Güvenlik Antlaşması, iki ülkeyi güvenlik anlamında birbirine bağımlı kılmıştır. Yaklaşık 54 bin Amerika askerinin konuşlandığı Japonya'da, Amerika askerlerinin kullanımına açılmış 85 askeri tesis bulunmaktadır. Bu üsler sayesinde Amerika, Japonya'nın güvenliğini garantiye almıştır.⁴⁹ Japonya, son yıllarda artan Çin tehdidini erken fark eden ve bu konuda bölgedeki ülkelerle işbirliği öneren ülke konumundadır. 2006 yılında kısa süreli Başbakanlık koltuğuna oturan ardından 2012 yılında ikinci kez Başbakan olan Shinzo Abe (2006-2007, 2012-2020), Pasifik ve Hint Okyanuslarının tek bir alan olarak görülmesi, bölgedeki hava ve deniz ulaşım özgürlüğünün sağlanması yönünde yaptığı açıklamalarla, 2017 yılında Trump'ın Asya-Pasifik Ekonomik İş Birliği Zirvesi (*Asia-Pacific Economic Cooperation, APEC*) sırasında duyurduğu FOIP stratejisinin

47 "USS Preble and HMAS Melbourne Conducted FONOP in the South China Sea", *Navy Recognition*, <https://www.navyrecognition.com/index.php/news/defence-news/2019/may/7105-uss-preble-and-hmas-melbourne-conducted-foiop-in-the-south-china-sea.html>, (Erişim Tarihi: 14.01.2021).

48 "Joint Statement AUSMIN 2017", *The Department of Defense*, <https://www.dfat.gov.au/geo/united-states-of-america/ausmin/Pages/joint-statement-ausmin-2017>, (Erişim Tarihi: 12.02.2021).

49 Emma Chanlett-Caitlin Campbell, der., *The U.S.-Japan Alliance*, Congressional Research Service, Washington 2019, s. 1.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN HİNT PASİFİK BÖLGESİNDE ÇİN'İ ÇEVRELEME POLİTİKASI

temelini oluşturmuştur. Her iki ülkenin de Çin'in yayılmacı politikalarına karşı benzer görüşlere sahip olması ve Çin'in yükselen gücünü dizginleme çabaları, güvenlik alanında yapılan ikili girişimlerin hızlanmasını sağlamıştır. Japonya, Amerika'yla yapılan askeri işbirliklerini kendi güvenliği açısından önemli görmektedir. Zira 1947 yılında yürürlüğe giren Japonya Anayasası'nın 9. Maddesi; kara, deniz ve hava kuvvetlerinin oluşturulamayacağını ve uluslararası anlaşmazlıkları çözmek için güç kullanma tehdidi hakkında feragatini içermektedir.⁵⁰ Son yıllarda Amerika ve Japonya'nın amfibi harekatlarda dahil olmak üzere hava ve deniz tatbikatları giderek artmaktadır.⁵¹ Ryuku adalar zinciri hattı boyunca yapılan tatbikatlar ve askeri konuşlanma Çin'in bölgeye olan niyetlerini dizginleme çabası olarak görülmektedir. 2019 yılında Güney Çin Denizinde, Japon Deniz Öz Savunma Kuvvetleri ve Ronald Reagan Uçak Gemisinin katıldığı tatbikatın amacı; denizlerde birlikte çalışabilirliği artırmak için tasarlanan iletişim kontrollerini, taktik manevra kabiliyetlerini ve irtibat subayı değişim süreçlerini yönetmek olarak açıklanmıştır.⁵² Aynı yıl içinde Japonya ve Amerika, Çin'e giden hidrokarbonları taşıyan gemilerin geçiş güzergahında olan Malakka Boğazında bir tatbikat gerçekleştirmiştir.⁵³ 2020 yılında ise, siber ve elektronik savaş da dahil olmak üzere kara, hava ve denizde yapılan geniş kapsamlı Keen Sword tatbikatı icra edilmiştir. Yaklaşık 46 bin askerin, yüzlerce savaş uçağı ve onlarca savaş gemisinin katıldığı tatbikat, Doğu Çin Denizi'nde yapılmıştır.⁵⁴

50 "Prime Minister of Japan and His Cabinet", *The Constitution of Japan*, https://japan.kantei.go.jp/constitution_and_government_of_japan/constitution_e.html, (Erişim Tarihi: 12.05.2021).

51 The Heritage Foundation, *a.g.e.*, s. 180.

52 "Ronald Reagan Carrier Strike Group, JMSDF Sail Together in Western Pacific", *USINDOPACOM*, <https://www.pacom.mil/Media/News/News-Article-View/Article/1944249/ronald-reagan-carrier-strike-group-jmsdf-sail-together-in-western-pacific/>, (Erişim Tarihi: 021.02.2021).

53 Ankit Panda, "US, Japan Conduct Cooperative Naval Deployment in Strait of Malacca", *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2019/05/us-japan-conduct-cooperative-naval-deployment-in-strait-of-malacca>, (Erişim Tarihi: 04.12.2020).

54 Tim Kelly, "Japan and U.S. Begin Major Military Exercise as Concern About China Grows", *Reuters*, <https://www.reuters.com/article/us-japan-usa-defence/japan-and-u-s-begin-major-military-exercise-as-concern-about-china-grows-idUSKBN27B1HM>, (Erişim Tarihi: 04.12.2020).

ASEAN-ABD İLİŞKİLERİ

Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN, *Association of Southeast Asian Nations*), 8 Ağustos 1967 tarihinde Bangkok'ta Filipinler, Malezya, Tayland, Endonezya ve Singapur'un katılımıyla kurulan bölgesel bir örgüttür. 8 Ocak 1984'te Bruney'in, 28 Temmuz 1995'te Vietnam'ın, 23 Temmuz 1997'de Laos ve Myanmar'ın ve 30 Nisan 1999'da Kamboçya'nın örgüte katılmasıyla birlikte bölgede bulunan en kapsayıcı örgüt olmuştur.⁵⁵ Küçük ve orta güçteki devletlerden oluşan ve hükümetler arası bir organizasyon olan ASEAN, Soğuk Savaş'ın bitişinden itibaren Asya-Pasifik bölgesinde, gerek coğrafi gerekse ekonomik olarak önemi artan bir oyuncu olarak görülmüştür.⁵⁶

Büyük güçler arası mücadelenin Hint-Pasifiğe kaymasıyla eş zamanlı olarak ASEAN'ın önemi de giderek artırmaktadır. Güneydoğu Asya ülkelerinin Pasifik ve Hint Okyanuslarının geçiş noktasında konumlanması; ticari mal akışının, enerji transferinin ve küresel güvenliğin sağlanmasında önemli bir faktör olarak görülmektedir. Bu sebeple başta Amerika ve Çin olmak üzere bölgede söz sahibi olmak isteyen güçler ASEAN'la ilişkileri arttırmak için girişimlerde bulunmaktadır.

Amerika'nın FOIP stratejisi dahilinde bölgeye olan ilgisi, beraberinde ASEAN'la ilişkilere yansımış olup ikili diplomatik girişimlerde artışa neden olmuştur. 2015 yılında Kuala Lumpur'da düzenlenen ASEAN-Amerika Zirvesinde, ikili ilişkiler yeni bir boyut kazanmış olup stratejik ortaklık seviyesine çıkmıştır. Bu ortaklığın hemen ardından 15-16 Şubat 2016 tarihinde Amerika-ASEAN Liderler Özel Zirvesi Kaliforniya Eyaletinde düzenlenmiştir. 2017 yılında ASEAN-Amerika ilişkilerinin 40. yılının anıldığı zirve, Filipinler'de gerçekleşmiştir. 10 Eylül 2020 yılında gerçekleşen

55 "Overview", ASEAN, <https://asean.org/asean/about-asean/overview/>, (Erişim Tarihi: 12.02.2021).

56 Kai He-Li Mingjiang, "Understanding the Dynamics of the Indo-Pacific: US-China Strategic Competition, Regional Actors, and Beyond", *International Affairs*, (96)1, 2020, s. 5.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN HİNT PASİFİK BÖLGESİNDE ÇİN'İ ÇEVRELEME POLİTİKASI

ASEAN Sonrası Bakanlar Artı Bir Konferansında (*The ASEAN Post Ministerial Conference Plus One, PMC+1*) her iki ülke ilişkilerini stratejik düzeyde geliştirecek 2021-2025 Eylem Plânı kabul edilmiştir. Bu toplantıda, ilişkilerde yeni bir alan açan Mekong-Amerika Ortaklığı duyurulduğu gibi ASEAN ve ABD Uluslararası Kalkınma Ajansı (*United States Agency for International Development, USAID*) tarafından duyurulan Bölgesel Kalkınma İşbirliği Anlaşması da (*Regional Development Cooperation Agreement, RDCA*) imzalanmıştır.

Amerika, ASEAN Bölgesel Forumu (*ASEAN Regional Forum, ARF*), ASEAN Savunma Bakanları Toplantısı Artı (*ASEAN Defence Ministers' Meeting Plus, ADMM-Plus*) ve Doğu Asya Zirvesi (*East Asia Summit, EAS*) gibi oluşumlara aktif katılımıyla başta siber güvenlik, uluslararası suçlarla mücadele, terörizm ve insan kaçakçılığı olmak üzere güvenlik alanında bölge ülkeleriyle işbirliğine gitmek istemektedir.⁵⁷ Bu girişimlerin neticesinde ABD Donanması ve Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği'ne üye devletlerin (ASEAN) deniz kuvvetleri, 2019 yılında ilk ASEAN-ABD Denizcilik Tatbikatını (*ASEAN-U.S. Maritime Exercise, AUMX*) gerçekleştirmiştir. Güney Çin Denizi ve Tayland Körfezi'nin de dahil olduğu uluslararası sularda gerçekleşen tatbikata ASEAN ve Amerika'yı temsilen 8 savaş gemisi 4 uçak ve 1000'den fazla personel katılmıştır. Tatbikata katılan Singapur Donanmasında görevli 1. Filo Komutanı Albay Lim Yu Chuan, yaptığı açıklamada deniz ticaretinde kullanılan rotaların korunmasının ve güvenli denizler için yapılan bu işbirliğinin önemini vurgulamıştır.⁵⁸ Özellikle Güney Çin Denizi'nde bulunan Paracel ve Spartly Adaları etrafında yaşanan hak iddiaları ve buna bağlı çatışma riski, askeri tatbikatların önemini arttırmaktadır. Bu sebeple Amerika, ASEAN ülkelerinin de katıldığı çok taraflı tatbikatlar düzenlemektedir. Cooperation Afloat Readiness and

57 "Overview Of Asean-United States Dialogue Relations", ASEAN, https://asean.org/storage/2019/11/Overview-of-ASEAN-US-Dialogue-Relations-for-web_as-of-17Nov2019.pdf, (Erişim Tarihi: 12.02.2021).

58 "First ASEAN-US Maritime Exercise Successfully Concludes", Commander, U.S. 7th Fleet, <https://www.c7f.navy.mil/Media/News/Display/Article/1954403/first-asean-us-maritime-exercise-successfully-concludes/>, (Erişim Tarihi: 20.02.2021).

BÖLGESEL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

Training (CARAT), Rim of the Pacific (RIMPAC), Cobra Gold, Southeast Asia Cooperation and Training (SEACAT) ve Khaan Quest tatbikatları büyük çapta askeri tatbikatlar olarak bilinmekte ve Çin'in artan donama gücüne karşılık bölge ülkelerinin savunma kapasitelerini arttıran bir işbirliği olarak görülmektedir.

Tablo 1: ASEAN Ülkelerin Dahil Olduğu Askeri Tatbikatlar

CARAT	RIMPAC	Cobra Gold	SEACAT	Khaan Quest
Brunei	Brunei	Endonezya	Brunei	Endonezya
Kamboçya	Endonezya	Malezya	Endonezya	Filipinler
Endonezya	Malezya	Singapur	Malezya	
Malezya	Filipinler	Tayland	Filipinler	
Filipinler	Singapur		Singapur	
Singapur	Tayland		Tayland	
Tayland	Vietnam		Vietnam	

ABD-ASEAN ilişkilerinin bir başka boyutu da ekonomi alanında gerçekleşmektedir. 2006 yılında Amerika ve ASEAN arasında ikili ticari ilişkilerin gelişmesi ve ticari yatırımları desteklemek için imzalanan Ticaret ve Yatırım Çerçeve Anlaşması (*Trade and Investment Framework Arrangement, TIFA*) ekonomik ilişkilerin gelişmesini sağlayan önemli bir adım olarak görülmektedir.⁵⁹ 2012 yılında; şeffaflığın artırılması, yatırımların teşviki, bilgi ve iletişim teknolojisi ilkelerinin belirlenmesi, pazara erişim ve gümrük süreçlerini hızlandırma gibi alanlarda fırsat oluşturmak için imzalanan Genişletilmiş Ekonomik Katılım Çalışma Plânı (E3) Amerika ve ASEAN arasındaki ilişkileri stratejik düzeye

⁵⁹ "Trade and Investment Framework Arrangement Between the United State of America And The Association of Southeast Asian Nations", *United States Trade Representative*, https://ustr.gov/sites/default/files/uploads/agreements/tifa/asset_upload_file932_9760.pdf, (Erişim Tarihi: 20.02.2021).

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN HİNT PASİFİK BÖLGESİNDE ÇİN'İ ÇEVRELEME POLİTİKASI

yükseltmiştir.⁶⁰ 2016 yılında Obama tarafından ASEAN-Amerika Özel Liderler Zirvesinde duyurulan U.S.-ASEAN Connect Projesi ile Amerika; girişimcileri, yatırımcıları ve işletmeleri birbirlerine entegre ederek yeni fırsatlar yaratmayı amaçlamaktadır. 2018 yılında bu program kapsamında oluşturulan ABD-ASEAN Staj Programı ise 2018 yılında yürürlüğe girerek gençlere ABD şirketlerinde iş deneyimi kazanma fırsatları sunmuştur. 2009 yılında duyurulan ve Cambodia, Laos, Burma, Thailand ve Vietnam'ın dahil olduğu Aşağı Mekong Girişimi; (*The Lower Mekong Initiative, LMI*) bölgedeki orman ve su kaynaklarının sürdürülebilir kullanımını teşvik eden, biyoçeşitliliği koruyan ve içme suyuna erişimi arttıran projeleri desteklemektedir. 2009 yılından günümüze kadar Amerika'nın bölgeye aktardığı destek 3,9 milyar dolardır.⁶¹

2019 yılında 294,7 milyar dolara ulaşan toplam ticaret hacmi sayesinde Amerika, ASEAN'ın ikinci en büyük ticaret ortağı konumundadır.⁶² Doğrudan yabancı yatırım verilerine göre 2019 yılı içerisinde Amerika, ASEAN ülkelerine yaptığı 24 milyar \$'lık yatırımla 1. sıradadır.⁶³ Her yıl ASEAN Merkez Bankası Temsilcileri ve Amerika Hazine Bakanlığı Yetkilileri, bölgesel makroekonomik politikalar başta olmak üzere birçok alanda görüş alışverişinde bulunmakta, yatırımların korunması ticaretin gelişmesi ve büyümenin sürdürülmesi için görüşmeler yapmaktadır. Yapılan görüşmeler ve ticari ilişkilerin artması neticesinde ASEAN'ın 2020 yılı içinde Amerika'ya konteynırlarla yaptığı ticaret küresel pay içinde ilk defa %21,9 oranına ulaşarak rekor kırarken buna bağlı olarak Çin'in payı düşmüştür.⁶⁴

60 "Strategic Partners for Sustainable and Innovative Economic Growth Connect Represents the Next Chapter in the U.S. -ASEAN Economic Relationship", *U.S. Mission to ASEAN*, <https://asean.usmission.gov/our-relationship/policy-history/usaseanconnect-2/>, (Erişim Tarihi: 20.02.2021).

61 "United States and ASEAN: A Billion Futures Across the Indo-Pacific", *U.S. Mission to ASEAN*, <https://asean.usmission.gov/united-states-and-asean-a-billion-futures-across-the-indo-pacific/>, (Erişim Tarihi: 20.02.2021).

62 ASEAN, *ASEAN Statistical Year Book 2020*, Jakarta 2020, s. 57.

63 ASEAN, *a.g.e.*, s. 124.

64 "ASEAN Share of US-Bound Container Shipping Reaches 20%", *Hellenic Shipping News*, <https://www.hellenicshippingnews.com/asean-share-of-us-bound-container-shipping-reaches-20/>, (Erişim Tarihi: 12.05.2021).

Şüphesiz Amerika'nın ASEAN ülkeleriyle gerçekleştirdiği ekonomik anlaşmaların, askeri tatbikatların ve siyasi işbirliklerin temel amacı ASEAN'ın jeopolitik gücünü kullanmak ve FOIP Stratejisi dahilinde kendi cephesine müttefik eklemektir. Özellikle deniz yoluyla Çin'e giden veya gelen enerji ve ticari gemiler için en kısa yolun Güneydoğu Asya'da Malay Yarımadası ile Endonezya'nın Sumatra adası arasında yer alan Malakka Boğazının olması, Amerika'nın bu bölgeye ilgisini ve FOIP Stratejisine dahil etmesini elzem kılmaktadır. Ancak ASEAN, Amerika'nın FOIP Stratejisine tümüyle dahil olmayı kabul etmemektedir.

Bölgenin öneminin giderek artması ASEAN ülkeleri tarafından olumlu karşılanırken, Çin-ABD rekabetinden doğacak çatışma risklerinden çekinmektedirler. Her iki güçten de ekonomik, sosyal ve güvenlik alanında yararlanmak isteyen ASEAN, Çin'i dışlayan bir stratejiye soğuk bakarken aynı anda Çin'in denizlerde temelsiz hak iddialarına karşı da QUAD ülkelerinin savunduğu FONOP stratejisini bölgenin çıkarları dahilinde görmektedir.⁶⁵ Özellikle ASEAN içinde ön plâna çıkan Endonezya, bölgenin Amerika ve Çin temelli şekillenmesi yerine ASEAN'ın merkezileşmesini savunan bir Hint-Pasifik istemektedir. 2013 yılında Endonezya Dışişleri Bakanı Marty Natalegawa, Center for Strategic and International Studies (CSIS) tarafından düzenlenen bir konferansta bölgede istikrar ve barışın sağlanması için Hint-Pasifik Dostluk ve İşbirliği Antlaşması önermiştir.⁶⁶ 2018 yılında Doğu Asya Zirvesinde konuşan Endonezya Başbakanı Jokowi Widodo ASEAN'ın Hint-Pasifik kavramına yaklaşımını; açık, kapsayıcı, şeffaf, uluslararası hukuka saygılı ve ASEAN merkezli olarak vurgulamıştır.⁶⁷

65 William T. Tow, "US Rebalancing: ASEAN and America's Maritime Allies", *Institute of Southeast Asian Studies*, <https://www.iseas.edu.sg/images/pdf/ISEASPerspective201610.pdf>, (Erişim Tarihi: 12.02.2021), s. 3.

66 "The Indonesia Conference", *CSIS*, <https://www.csis.org/events/indonesia-conference-csis>, (Erişim Tarihi: 23.02.2021).

67 "Indo-Pacific Concept Important For ASEAN: President Jokowi", *Cabinet Secretariat of the Republic of Indonesia*, <https://setkab.go.id/en/indo-pacific-concept-important-for-asean-president-jokowi/>, (Erişim Tarihi: 12.02.2021).

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN HİNT PASİFİK BÖLGESİNDE ÇİN'İ ÇEVRELEME POLİTİKASI

Endonezya'nın girişimiyle başlatılan ASEAN merkezli Hint-Pasifik kavramı, 23 Haziran 2019 yılında "ASEAN Outlook on The Indo-Pacific" başlığıyla ilk resmî belge olarak yayınlanmıştır. Belge Hint-Pasifiğin 4 temel unsurunu; Pasifik ve Hint Okyanuslarının ASEAN'ı merkez alan iç içe geçmiş bir bölge olduğu, bölgenin rekabetten ziyade diyaloga ve işbirliğine açık olduğu, herkes için refah ve gelişmenin önemli olduğu ve son olarak gelişen bölgelerde deniz alanlarının bölgesel düzenin oluşmasındaki öneminin vurgulanması olarak açıklamıştır.⁶⁸ Özellikle 2003 yılından beri ASEAN'la stratejik ortak olan Çin'in aksine, 2015 yılında ilişkilerini stratejik ortaklık seviyesine yükselten Amerika'nın, FOIP stratejisinin unsurlarını barındıran bu raporla birlikte önemli bir kazanım elde ettiği sonucuna varılabilir. Çin'in bölgede artan gücü küresel sistemde Amerika'yla rekabet yaratırken, aynı meydan okuma periferisinde bulunan Güneydoğu ülkelerine karşı da jeopolitik bir tehdit olarak yansımaktadır. Çin'in dokuz çizgi hattı stratejisi ve buna bağlı denizlerdeki yetki alanlarını genişletme çabası bunun en bariz örneğidir. Bu sebeple ASEAN ülkelerinin FOIP stratejisine ilgisinin gün geçtikçe artacağını tahmin etmek zor olmayacaktır.

SONUÇ

Hiç şüphe yok ki Çin'in dünyanın geri kalanına verdiği ılımlı mesajlar, küresel liderliği aramama politikası gelecek yıllarda devam etmeyecektir. Aynı şekilde Amerika'nın Çin'le girdiği yapıcı ilişkiler de Trump dönemiyle birlikte geride kalmıştır. Amerika'nın mevcut askeri gücüne ve jeopolitik konumuna dayandığı küresel liderliği, Çin tarafından sorgulanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında Asya-Pasifik yeni adıyla Hint-Pasifik bölgesi büyük güç mücadelesinin yeni oyun alanı olarak görünmektedir. Bu bağlamda 2. Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan Atlantik merkezli güç dengesi yerini Pasifik merkezli güç dengesine bırakmaktadır. Amerika'nın değişen

68 "ASEAN Outlook on the Indo-Pacific", ASEAN, https://asean.org/storage/2019/06/ASEAN-Outlook-on-the-Indo-Pacific_FINAL_22062019.pdf, (Erişim Tarihi: 01.03.2021).

yapıya ve Çin'in artan gücüne karşı cevabı Özgür ve Açık Hint-Pasifik stratejisi üzerinden olmuştur. Halihazırda bölgede bulan Amerika'nın üç büyük müttefiki (*Hindistan, Avustralya, Japonya*), Hint-Pasifik stratejisini benimsemiş hatta altyapısını oluşturan politikaların oluşmasına katkı sağlamıştır. Bölgede bulunan diğer devletler bir yandan Çin'in Yeni İpek Yolu Girişimlerinden ekonomik fayda sağlamayı amaçlarken bir yandan da Çin'in artan gücünden ve denizlerdeki yetki karmaşasının yaratacağı çatışmalardan korkmaktadır.

Amerika'nın Hint-Pasifik Stratejisi; seyrüsefer özgürlüğü, ticari mal taşımacılığının aksamaması, barış ve güvenliğin tesisi gibi başlıklar altında toplanırken aynı zamanda Hindistan, Avustralya ve Japonya ile Çin'in gücünü dengeleme stratejisini izlemektedir. Bu noktada QUAD oluşumu, bu amaca hizmet eden önemli bir girişim olarak görülmektedir. Amerika'nın QUAD ülkeleriyle yaptığı ikili veya çoklu askeri tatbikatlar hem ittifaklık ilişkilerinin gelişmesine hem de Çin'in artan askeri gücüne karşı caydırıcılık oluşturmaktadır. ASEAN ülkeleriyle ilişkilerin geliştirilmesi ise Amerika'nın stratejik hedefidir. Bu sebeple Çin'den bölgeye giden yatırımlara alternatif olabilecek ekonomi anlaşmaları yapmakta aynı zamanda askeri güç kapasitesini arttırmak için tatbikatlar icra etmektedir. Normal şartlarda 2043 yılında gizliliği kalkması gereken "U.S. Strategic Framework for The Indo-Pacific" isimli belge, Trump yönetimi tarafından 12 Ocak 2021 tarihinde kamuoyuna açıklanmıştır. Belgenin içeriği FOIP stratejisinin amacını net bir şekilde vurgulamış olup, Amerika'nın gelecek stratejilerine ışık tutmuştur. Aynı şekilde Amerika'nın yeni başkanı Joe Biden ve ekibi, her ne kadar Trump hükümetiyle çoğu alanda zıt görüşlere sahip olsa da, göreve geldiği andan itibaren Hint-Pasifik Bölgesi'ne verilen önemi devam ettirmiş, hem başkanlık hem de bakanlık düzeyinde birçok temasta bulunmuştur.

Sonuç olarak insanlık yeni bir güç mücadelesinin eşiğindedir. Dünya ticaretinin en yoğun olduğu, Çin üretim tesislerine taşınan enerjinin büyük

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN HİNT PASİFİK BÖLGESİNDE ÇİN'İ ÇEVRELEME POLİTİKASI

çoğunluğunun bu bölgeden akması ve Amerika'nın küresel hakimiyetini devam ettirmek için bölgeye yeniden yönelmesi, Hint-Pasifik merkezli bir dünyanın geleceğine işaret etmektedir. Gelecekte şekillenecek yeni dünya düzeninin sonucu bu coğrafya tarafından belirlenecektir.

KAYNAKÇA

“A Free and Open Indo-Pacific: Advancing a Shared Vision”, *U.S. Department of State*, Washington DC 2019, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/11/Free-and-Open-Indo-Pacific-4Nov2019.pdf>, (Erişim Tarihi: 04.11.2020).

“Address by Prime Minister Shinzo Abe at the Opening Session of the Sixth Tokyo International Conference on African Development”, *Ministry of Foreign Affairs of Japan*, https://www.mofa.go.jp/afr/af2/page4e_000496.html, (Erişim Tarihi: 20.12.2020).

“America’s Pacific Century”, *U.S. Department of State*, <https://2009-2017.state.gov/secretary/20092013clinton/rm/2011/11/176999.htm>, (Erişim Tarihi: 13.10.2020).

“ASEAN Outlook on the Indo-Pacific”, *ASEAN*, https://asean.org/storage/2019/06/ASEAN-Outlook-on-the-Indo-Pacific_FINAL_22062019.pdf, (Erişim Tarihi: 01.03.2021).

“ASEAN Share of US-Bound Container Shipping Reaches 20%”, *Hellenic Shipping News*, <https://www.hellenicshippingnews.com/asean-share-of-us-bound-container-shipping-reaches-20/>, (Erişim Tarihi: 12.05.2021).

“B-2 Spirit Stealth Bomber”, *Airforce Technology*, <https://www.airforce-technology.com/projects/b2/>, (Erişim Tarihi: 01.02.2021).

“Confluence of the Two Seas”, *Ministry of Foreign Affairs of Japan*, <https://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/pmv0708/speech-2.html>, (Erişim Tarihi: 13.11.2020).

“Defence White Paper 2013”, *The Department of Defense*, Canberra 2013, https://www.defence.gov.au/whitepaper/2013/docs/WP_2013_web.pdf, (Erişim Tarihi: 04.02.2021).

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN HİNT PASİFİK BÖLGESİNDE ÇİN'İ ÇEVRELEME POLİTİKASI

“Exercise Talisman Sabre Formally Launched on Uss Ronald Reagan”, *Australian Aviation*, <https://australianaviation.com.au/2019/07/exercise-talisman-sabre-formally-launched-on-uss-ronald-reagan/>, (Erişim Tarihi: 04.02.2021).

“First ASEAN-US Maritime Exercise Successfully Concludes, Commander”, *U.S. 7th Fleet*, <https://www.c7f.navy.mil/Media/News/Display/Article/1954403/first-asean-us-maritime-exercise-successfully-concludes/>, (Erişim Tarihi: 20.02.2021).

“Framework for the U.S.-India Defense Relationship”, *U.S. Department of Defense*, <https://archive.defense.gov/pubs/2015-Defense-Framework.pdf>, (Erişim Tarihi: 03.01.2021).

“Hawaii Military Affairs Council (MAC) Annual Partnership Conference”, *USINDOPACOM*, <https://www.pacom.mil/Media/Speeches-Testimony/Article/1418846/hawaii-military-affairs-council-mac-annual-partnership-conference/>, (Erişim Tarihi: 04.02.2021).

“India Hosts Japan, Australia, U.S. in Naval Exercise MALABAR 2020”, *America’s Navy*, <https://www.navy.mil/Press-Office/News-Stories/Article/2402780/india-hosts-japan-australia-us-in-naval-exercise-malabar-2020/>, (Erişim Tarihi: 05.01.2021).

“Indo-Pacific Concept Important for ASEAN: President Jokowi”, *Cabinet Secretariat of the Republic of Indonesia*, <https://setkab.go.id/en/indo-pacific-concept-important-for-asean-president-jokowi/>, (Erişim Tarihi: 12.02.2021).

“Indo-Pacific Strategy Report: Preparedness, Partnerships, and Promoting a Networked Region”, *The Department of Defense*, Washington DC 2019, <https://media.defense.gov/2019/Jul/01/20021523111/-1/-1/1/DEPARTMENT-OF-DEFENSE-INDO-PACIFIC-STRATEGY-REPORT-2019.PDF>, (Erişim Tarihi: 04.01.2021).

BÖLGESEL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

“Joint Statement AUSMIN 2017”, *The Department of Defense*, <https://www.dfat.gov.au/geo/united-states-of-america/ausmin/Pages/joint-statement-ausmin-2017>, (Erişim Tarihi: 12.02.2021).

“Memorandum by Robert Cutler, Special Assistant to the President for National Security Affairs, to the Secretary of State”, *U.S. Department of State*, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1952-54v12p1/d210>, (Erişim Tarihi: 13.10.2020).

“Milley Describes Indo-Pacific Region as U.S. Military’s ‘Main Effort’”, *The Department of Defense*, <https://www.defense.gov/Explore/Features/story/Article/2015053/milley-describes-indo-pacific-region-as-us-militarys-main-effort/source/GovDelivery/>, (Erişim Tarihi: 03.01.2021).

“National Security Strategy of the United States of America”, *The White House*, Washington DC 2017, <https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.03.2021).

“Overview of Asean-United States Dialogue Relations”, *ASEAN*, https://asean.org/storage/2019/11/Overview-of-ASEAN-US-Dialogue-Relations-for-web_as-of-17Nov2019.pdf, (Erişim Tarihi: 12.02.2021).

“Overview”, *ASEAN*, <https://asean.org/asean/about-asean/overview/>, (Erişim Tarihi: 12.02.2021).

“Prime Minister of Japan and His Cabinet”, *The Constitution of Japan*, https://japan.kantei.go.jp/constitution_and_government_of_japan/constitution_e.html, (Erişim Tarihi: 12.05.2021).

“Ronald Reagan Carrier Strike Group, JMSDF Sail together in Western Pacific”, *USINDOPACOM*, <https://www.pacom.mil/Media/News/News-Article-View/Article/1944249/ronald-reagan-carrier-strike-group-jmsdf-sail-together-in-western-pacific/>, (Erişim Tarihi: 21.02.2021).

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN HİNT PASİFİK BÖLGESİNDE ÇİN'İ ÇEVRELEME POLİTİKASI

“Strategic Partners for Sustainable and Innovative Economic Growth Connect Represents the Next Chapter in the U.S.-ASEAN Economic Relationship”, *U.S. Mission to ASEAN*, <https://asean.usmission.gov/our-relationship/policy-history/usaseanconnect-2/>, (Erişim Tarihi: 20.02.2021).

“Summary of the 2018 National Defense Strategy”, *The U.S. Department of Defense*, Washington DC 2018, <https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.01.2021).

“The Indonesia Conference”, *CSIS*, <https://www.csis.org/events/indonesia-conference-csis>, (Erişim Tarihi: 23.02.2021).

“Trade and Investment Framework Arrangement between the United State of America and the Association of Southeast Asian Nations”, *United States Trade Representative*, https://ustr.gov/sites/default/files/uploads/agreements/tifa/asset_upload_file932_9760.pdf, (Erişim Tarihi: 20.02.2021).

“Trump on China Putting America First: A Collection of Speeches Laying Out the Most Significant United States Foreign Policy Shift in A Generation”, *White House*, Washington Kasım 2020.

“U.S. and India’s Complementary Visions for Indo-Pacific”, *U.S. Department of State*, <https://share.america.gov/u-s-and-indias-complementary-visions-for-indo-pacific/>, (Erişim Tarihi: 04.01.2021).

“United States and ASEAN: A Billion Futures Across the Indo-Pacific”, *U.S. Mission to ASEAN*, <https://asean.usmission.gov/united-states-and-asean-a-billion-futures-across-the-indo-pacific/>, (Erişim Tarihi: 20.02.2021).

“United States Force Posture Initiatives”, *The Department of Defense*, <https://defence.gov.au/Initiatives/USFPI/Home/Background.asp>, (Erişim Tarihi: 12.02.2021).

“USS Preble and HMAS Melbourne conducted FONOP in the South China Sea”, *Navy Recognition*, <https://www.navyrecognition.com/index.php/news/defence-news/2019/may/7105-uss-preble-and-hmas-melbourne-conducted-fonop-in-the-south-china-sea.html>, (Erişim Tarihi: 14.01.2021).

ABE, Shinzo, “Asia’s Democratic Security Diamond”, *Project Syndicate*, <https://www.project-syndicate.org/onpoint/a-strategic-alliance-for-japan-and-india-by-shinzo-abe?barrier=accesspaylog>, (Erişim Tarihi: 27.01.2021).

ASEAN, *ASEAN Statistical Year Book 2020*, Jakarta 2020.

BURROWS, Ian, “Guam: America’s Military Base in the Western Pacific”, *ABC News*, <https://www.abc.net.au/news/2017-08-09/where-is-guam-and-how-many-us-troops-are-there/8788566/>, (Erişim Tarihi: 04.12.2020).

CHANLETT, Emma-Caitlin Campbell, der., *The U.S.-Japan Alliance*, Congressional Research Service, Washington 2019.

CHELLANEY, Brahma, “‘Quad Initiative’: An Inharmonious Concert of Democracies”, *Japan Times*, <https://www.japantimes.co.jp/opinion/2007/07/19/commentary/quad-initiative-an-inharmonious-concert-of-democracies/>, (Erişim Tarihi: 04.01.2021).

CLINTON, Hillary, “America’s Pacific Century”, *Foreign Policy*, 2011, <https://foreignpolicy.com/2011/10/11/americas-pacific-century/>, (Erişim Tarihi: 03.08.2020).

CUMINGS, Bruce, “Rimspeak or the Discourse of the ‘Pacific Rim’”, Arif Dirlik, der., *What Is in a Rim?: Critical Perspectives on the Pacific Region Idea*, Rowman&Littlefield, USA 1998, s. 53–72.

ÇELİK, Kadir Ertaç-Doğacan Başaran, “Empire Tendencies of USA Within the Context of Asia-Pacific Policy and China: An Analysis of Trump Doctrine”, *Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 2019, s. 34-54.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN HİNT PASİFİK BÖLGESİNDE ÇİN'İ ÇEVRELEME POLİTİKASI

ÇELİK, Kadir Ertaç-Mehmet Seyfettin Erol, "Kuşak-Yol Girişimi Bağlamında ABD'nin İran Politikasının Analizi", *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 2019, s. 11-41.

DIXON, Jonathan, "From 'Pearls' to 'Arrows': Rethinking the 'String of Pearls' Theory of China's Naval Ambitions", *Comparative Strategy*, 33(4), 2014.

EROL, Mehmet Seyfettin, "Küresel Güç Mücadelesinde Avrasya Jeopolitiği ve Türk Avrasyası", Mehmet Seyfettin Erol, der., *Küresel Güç Mücadelesinde Avrasya'nın Değişen Jeopolitiği: Yeni Büyük Oyun*, Barış Platin Kitabevi, Ankara 2009, s. 7-55.

HAROLD, W. Scott, *Regional Responses to U.S.-China Competition in the Indo-Pacific: Japan*, RAND Corporation, California 2020.

HAYASHI, Saki-Onchi, Yosuke, "Japan to Propose Dialogue with US, India and Australia", *Nikkei Asia*, <https://asia.nikkei.com/Politics/Japan-to-propose-dialogue-with-US-India-and-Australia2/>, (Erişim Tarihi: 04.01.2021).

HEIDUK, Felix-Wacker Gudrun, *From Asia-Pacific to Indo-Pacific*, Stiftung Wissenschaft und Politik, Berlin 2020.

KAI, He-Li Mingjiang, "Understanding the Dynamics of the Indo-Pacific: US-China Strategic Competition, Regional Actors, and Beyond", *International Affairs*, (96)1, 2020, s. 1-7.

KAPLAN, Robert D., *Monsoon: The Indian Ocean and the Future of American Power*, Random House, New York 2010.

KELLY, Tim, "Japan and U.S. Begin Major Military Exercise as Concern About China Grows", *Reuters*, <https://www.reuters.com/article/us-japan-usa-defence/japan-and-u-s-begin-major-military-exercise-as-concern-about-china-grows-idUSKBN27B1HM>, (Erişim Tarihi: 04.12.2020).

BÖLGESEL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

KRAUTHAMMER, Charles, "The Unipolar Moment", *Foreign Affairs*, 70(1), 1990, s. 23-33.

KUGELMAN, Michael, "What to Expect from Lloyd Austin's Trip to India", *Foreign Policy*, <https://foreignpolicy.com/2021/03/18/india-lloyd-austin-visit-defense-security-biden-indo-pacific/>, (Erişim Tarihi: 11.05.2021).

LATTIMORE, Eleanor, "Pacific Ocean or American Lake?", *Far Eastern Survey*, (14)22, 1945, s. 313-316.

LIEBERTHAL, G. Kenneth, "The American Pivot to Asia," *Brookings*, <https://www.brookings.edu/articles/the-american-pivot-to-asia/>, (Erişim Tarihi: 21.12.2020).

MOHAN, Surinder-Josukutty C. Abraham, "Shaping the Regional and Maritime Battlefield? The Sino-Indian Strategic Competition in South Asia and Adjoining Waters", *Maritime Affairs: Journal of the National Maritime Foundation of India*, 16(1), 2020.

PANDA, Ankit, "India, US Sign Logistics Exchange Agreement: What You Need to Know", *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2016/08/india-us-sign-logistics-exchange-agreement-what-you-need-to-know/>, (Erişim Tarihi: 04.01.2021).

PANDA, Ankit, "US, Japan Conduct Cooperative Naval Deployment in Strait of Malacca", *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2019/05/us-japan-conduct-cooperative-naval-deployment-in-strait-of-malacca>, (Erişim Tarihi: 04.12.2020).

ROSSITER, Ash, "The "Free and Open Indo-Pacific" Strategy and Japan's Emerging Security Posture", *Rising Powers Quarterly*, (3)2, 2007, s. 113-131.

SCOTT, David, "India Converges with the US on the Indo-Pacific, to Delicately 'Constrain' China", Lee Kuan Yew School of Public Policy,

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN HİNT PASİFİK BÖLGESİNDE ÇİN'İ ÇEVRELEME POLİTİKASI

<https://lkyspp.nus.edu.sg/research/publications/details/china-india-brief-131/>, (Erişim Tarihi: 04.01.2021).

SCOTT, David, "US Strategic Re-Positioning to the "Indo-Pacific": A Paradigm Shift", Ash Rossiter-Brendon J. Cannon, der., *Conflict and Cooperation in the Indo-Pacific: New Geopolitical Realities*, Routledge, USA 2020, s. 55–77.

STROTHER, Jason, "Top US Officials in Asia on First Overseas Visit", VOA News, <https://www.voanews.com/east-asia-pacific/top-us-officials-asia-first-overseas-visit-0>, (Erişim Tarihi: 11.05.2021).

The Heritage Foundation, *2021 Index of U.S. Military Strength*, Washington 2021.

TOW, William T., "US Rebalancing: ASEAN and America's Maritime Allies", *Institute of Southeast Asian Studies*, <https://www.iseas.edu.sg/images/pdf/ISEASPerspective201610.pdf>, (Erişim Tarihi: 12.02.2021).

XINGCHUN, Long, "US-Japan-India-Australia Alliance Stillborn", *Global Times*, <https://www.globaltimes.cn/content/1142495.shtml>, (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

STRUCTURED ABSTRACT

Thanks to development of reform and opening up policy in China, its export-oriented economy has grown dramatically in recent years. This achievement has triggered rising of China as a global actor and transform center of gravity of international political order from Atlantic to Pacific. China will be the region's leading economy as well as military power, and it will continue its attempts to seize control of Taiwan, the South China Sea, and the Senkaku Islands. Beijing will try to penetrate and break power structures in the Indo-Pacific and the rest of the world. While it can be said that China willing to reshape regions that extending from Asia and Europe according to Sinocentric World order, America has tried to preserve regional dominance. To put differently, competition between America and China has been regarded as a most significant geopolitical phenomenon in the 21st century. This phenomenon has made inroads into new strategies, security perceptions, constitutions, and geographical discourse.

A substantial part of America's goal since the Obama's Asia pivot strategy has been containment to China with the help of allied countries locating in Pacific and Indian Oceans. In this sense, instead of the Asia-Pacific narrative, the concept of the Indo-Pacific which is basically geographic concept that ties two regions of the Indian Ocean and the Pacific Ocean gains strength among politicians, researchers, official authorities, think-thanks, and many other domains over the last decade or so. In 2013, Australian Defense White Paper entitled Indo-Pacific as a Australia's zone of strategic interest and this is the first time any official report has labeled its region this way. Although this step did not arouse interest in the academic area, following Donald Trump's repeated use of the Indo-Pacific during his first trip to Asia as US president in late 2017, the phrase "Free and Open Indo-Pacific" began to dominate headlines. Two reports called "*Indo-Pacific Strategy Report: Preparedness, Partnerships,*

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN HİNT PASİFİK BÖLGESİNDE ÇİN'İ ÇEVRELEME POLİTİKASI

and Promoting a Networked Region” and “A Free and Open Indo-Pacific: Advancing a Shared Vision” was published by United States Department of Defense and United States Department of State in 2019 specified fundamental strategies of America against China. According to these reports, China was regarded as a revisionist country that constitutes biggest threat against peace, prosperity, and freedom of navigation operations in the Indo-Pacific region. Moreover, America declared itself as a not only territorial Pacific country but also captain of Indo-Pacific Region. To this end; military, economic and political power of America has shifted from Atlantic to Pacific zone to collaborate with region countries in the fields of security, diplomacy and economy. When we look in the eyes of the countries in the region, they tend to benefit from China’s economic power that is gained by Belt and Road Initiative which offers huge infrastructure projects, port investments, telecommunication projects, foreign direct investment and so on. However, Belt and Road Initiative creates a threat not only due to Beijing’s debt trap diplomacy but also because of supporting China’s ambitions and strategic aims against them. Therefore, ASEAN, Japan, India and Australia intend to collaboration with America under the FOIP strategy. Coined by Japan and developed by United States, Free and Indo Pacific Strategy should be regarded as a new Cold War concept aiming to restrict China’s passions in conjunction with allies such as Japan, India, Australia and a few Southeast Asian countries. The aim of this study is to understand the nature of FOIP Strategy and respond to China’s desires aimed at changing world order with the help of allies.

The paper is organized as follows: section one provides information both the perspective of America toward the concept of Indo-Pacific and process of transformation of Indo-Pacific from geographic description to strategic concept called Free and Open Indo-Pacific. To this aim, official reports, speeches of policy makers and strategies are analyzed

for outline of FOIP. In the second part, the geographical and military presence of America in the Pacific and its strategic significance are mentioned. It is emphasized that America is a Pacific Country which has unique islands being close to allies as well as China. Lastly, the main framework of America's Indo-Pacific policy is discussed. Under the last title, two subheading comprising ASEAN- America relationship and security dialogues with QUAD Countries focus on security and diplomatic policy with QUAD and ASEAN. While China attempts to expand its sphere of influence, the value-based approach of the FOIP strategy aims to make China isolated country in the Indo-Pacific. In line with this purpose, America organizes bilateral or multilateral naval exercise with QUAD as well as ASEAN. In addition to this, economic and political steps are being formed by both sides.